

УЧЕБНА ПРОГРАМА ПО МАЙЧИН РОМСКИ ЕЗИК

ЗА

ЗАДЪЛЖИТЕЛНО ИЗБИРАЕМА ПОДГОТОВКА

за 2-ри – 4-ти клас

(ПРОГРАМАТА МОЖЕ ДА СЕ ИЗПОЛЗВА И ЗА СВОБОДНО ИЗБИРАЕМА ПОДГОТОВКА
ПРИ СПАЗВАНЕ НА ЛОГИЧЕСКАТА СТРУКТУРА)

I. ОБЩО ПРЕДСТАВЯНЕ НА УЧЕБНАТА ПРОГРАМА.

Обучението по майчин ромски език се реализира като най-близка част на езиковото и литературното обучение от културнообразователната област “Български език и литература” в системата на общообразователната подготовка.

Изучаването на майчин ромски език цели:

- *запознаване със спецификите на езика, бита и културата на ромската общност*
- *подпомагане на овладяването на ограмотителния процес по български език и литература на ученици от ромски произход*

Опознаването на спецификите на собствения език, бит и културата, мотивира учениците роми за по-ефективно участие в учебно-възпитателния процес. Преодоляването на езиковата бариера, наложена от недостатъчната степен на владеене на официалния книжовен български език, налага ползването на синхронния превод от български на ромски и обратно като осъзната необходимост за успешни образователно – възпитателни взаимодействия с учениците.

Обучението по майчин ромски език, улеснява общуването на ромските ученици на български език, предполага оптимизиране на процесите на преподаване и учене, като ги поставя в центъра на обучение. Придобиват се комуникативни умения и стратегии, чрез които се създава интерактивна учебна среда. Постига се рефлексивност, която им дава възможност да постигнат увереност в общуването в класната стая и ясното усещане за позитивно взаимодействие и сътрудничество в билингвална езикова среда.

Учебната програма по майчин ромски език се реализира чрез:

Учебното време за СИП, съгласно Глава втора, Раздел IV, чл. 20 на Наредба № 6, на МОН от 28.05.2001 г. за разпределение на учебното време и достигане на общообразователния минимум по класове, етапи и степени на образование. В първи клас в рамките на 124 учебни часа годишно, които се провеждат в 31 учебни седмици по 4 часа, разпределени по следния начин:

Начално ограмотяване – 3 часа седмично

- слушане с разбиране
- езиково обучение

- формиране на комуникативно-речеви умения

Литературно обучение – 1 часа седмично

- художествено-естетическо възприемане на литературно произведение

II. ЦЕЛИ НА ОБУЧЕНИЕТО ПО МАЙЧИН РОМСКИ ЕЗИК

Основните цели на обучението по майчин ромски език са:

1. Да се запознават учениците със спецификите на езика, бита и културата на ромската общност.

2. Да се подпомогне овладяването на официалния книжовен български език от ромските ученици, чрез постигането на регламентирани в ДОИ равнища на комуникативна, литературна и социокултурна компетентности.

Конкретизацията на глобалната цел на обучението по майчин ромски език, в контекста на ДОИ по български език и литература за начален етап може да се сведе до следната систематизация от *подцели*, дефинирани, чрез определените *нива* на овладяване на знания, умения и отношения, формиращи *комуникативната, литературната и социокултурната компетентности*:

1. Регламентирано ниво на комуникативна компетентност

ДОИ – начален етап Български език и литература	Учебна програма по майчин ромски език – 2-4 клас (Съобразно учебната програма по бълг. ез. и литература – 1 клас).
1.1. Овладяване на книжовната норма бълг. език.	1.1. Подпомагане на овладяването на бълг. ез. от ученици роми в процеса на грамотяването.
1.2. Овладяване на употребата на езиковите средства в различните комуникативни ситуации.	1.2. Формиране на начални комуникативно-речеви умения за ориентация в комуникативна ситуация.
1.3. Овладяване на умения за изграждане и възприемане на текстовете, функциониращи в	1.3. Формиране на умения за конструиране на текст – създаване на собствен текст по определена опора, с

комуникативната практика.	помощта на учителя.
	1.4. Развитие на устната и писмената реч, мисленето и въображението, паметта и познавателните и творческите способности на ромските ученици.

2. Регламентирано ниво на литературна компетентност

ДОИ – начален етап Български език и литература	Учебна програма по майчин ромски език – 2-4 клас. (Съобразно учебната програма по бълг. ез. и литература – 1 клас.)
2.1. Овладяване принципите на строеж и функциониране на художествена творба.	2.1. Формиране на начални умения за възприемане, осмисляне и интерпретация с помощта на учителя, на кратки по обем и достъпни ромски разкази и приказки.
2.2. Овладяване на основните инструменти за общуване с художествената творба.	2.2. Формиране на начални умения за изразяване на отношение към поведението на литературните герои в изучаваните ромски разкази и приказки.
2.3. Овладяване на основните моменти в историческото развитие на художествения процес.	2.3. Формиране на читателски интерес и стимулиране на читателската активност на учениците – роми.

3. Регламентирано ниво на социокултурна компетентност

ДОИ – начален етап Български език и литература	Учебна програма по майчин ромски език – 2-4 клас. (Съобразно учебната програма по бълг. ез. и литература – 1 клас.)
3.1. Изграждане на ясно съзнание за национална идентичност, доколкото	3.1. Формиране на етнокултурна, гражданска и национална идентичност,

<p>българският език и литература са най-важните средства, чрез които се е създаде и утвърдила.</p>	<p>чрез интегрирането на знанията по български език и литература и ромски език и литература за изграждане на хармонична интеркултурна среда в процеса на обучение.</p>
<p>3.2. Придобиване на общи хуманитарни ценности, формиращи обществено отговорна личност.</p>	<p>3.2. Формиране на хуманни ценности ориентации и нагласи, личностен мироглед и естетически усет като се отчита знаковия характер на езика и литературата. Разбиране, толерантност и търпимост към единството и разнообразието на културологичните и верските различия. Възпитаване в духа на общочовешките представи за добро и зло, за красиво и грозно, за национално и общочовешко.</p>

4. Очаквани резултати от обучението по майчин-ромски език в първи клас

Колона 1	Колона 2	Колона 3	Колона 4	Колона 5	Колона 6
Ядра на учебното съдържание	Очаквани резултати на ниво учебна програма	Очаквани резултати по раздели: ограмотяване; езиково и литературно обучение; формиране на комуникативно речеви умения	Основни нови понятия	Контекст и дейности	Възможности за междупредметни връзки
Ядро 1 Социокултурни компетентности	<p>Стандарт 1</p> <p>Очакван резултат:</p> <p>*Ученикът разказва; описва; задава въпроси; дава отговори; обяснява като използва уместно езикови средства, характерни за ситуацията на общуване съобразно участниците в нея, темата, целта и условията.</p> <p>*Ученикът участва в провокирани от учителя комуникативни ситуации: диалог и монолог.</p>	<p>Ученикът:</p> <p>*може да различава звук и буква;</p> <p>*може да прави звуков анализ на думи;</p> <p>*може да разграничава на емперично ниво съобщително и въпросително изречение;</p> <p>*стреми се да конструира правилно изречението, като използва различни словоредни варианти в зависимост от целта на изказването;</p>	<p>звук, сричка, дума, изречение, текст, устна реч; телефонен разговор; ден, месец, година; име, възраст националност; ученик, съученик, учител; хоби, любими занимания и предмети; свободно време, домашни любимци; природа, животни; части на човешко тяло; плодове и зеленчуци; ромски празници; личности, култура</p>	<p>На учениците се дава възможност да:</p> <p>*задават въпроси</p> <p>*отговорят на въпроси</p> <p>*защриховат</p> <p>*оцветяват</p> <p>*илюстрират</p>	<p>Български език,</p> <p>Роден край и</p> <p>Изобразително изкуство</p>

<p>Ядро 2</p> <p>Езикови компетентности</p>	<p>Стандарт 1</p> <p>Очакван резултат:</p> <p>*Ученикът използва в речта си определен обем синтактични ресурси на езика: служи си с различни по цел на изказването и по състав изречения; използва различни словоредни варианти.</p> <p>*Ученикът си служи с основните езикови единици при устни форми на общуване: звук, буква, дума, съобщително и въпросително изречение, текст.</p>	<p>*може да разграничава устно и писмено общуване;</p> <p>*може да се създава кратък устен текст от 2,3 изречения с помощта на учителя</p>	<p>звук (гласен, съгласен)</p> <p>буква (печатна, ръкописна, главна, малка), азбука,</p> <p>съобщително, въпросително изречение;</p> <p>текст,</p> <p>заглавие на текст</p>	<p>На учениците се дава възможност да:</p> <p>*моделират звуковият състав на думата и двата вида изречения;</p> <p>*съставят въпросителни и съобщителни изречения по схеми;</p> <p>*участват в разнообразни форми на устно общуване</p>	<p>Български език (звук, буква, изречение, текст)</p> <p>Математика (броят звуковете в думата, намират точното им място; чертаят схеми на изречение)</p>
<p>Ядро 3</p> <p>3.1</p> <p>Социокултурна и езикова компетентност: Устно общуване</p>	<p>Стандарт 1</p> <p>Говорене</p> <p>Очакван резултат:</p> <p>*Ученикът: разказва свързано; предава чута история и може да я</p>	<p>Ученикът:</p> <p>*може да разкаже позната приказка или разказ;</p> <p>*успява да предаде чута история и кратко да я</p>	<p>текст, изречение, картина,</p>	<p>На учениците се дава възможност да:</p> <p>*разказват кратки приказки и разкази;</p> <p>*споделят чута или</p>	<p>Литература (разказват кратки приказки и разкази)</p> <p>Изобр.из-во (разказват по картини или серия от картини)</p>

	<p>коментира. *Ученикът предава съдържанието на чута история или художествен текст и прави кратък коментар.</p> <p>Стандарт 2 Слушане Очакван резултат:</p> <p>*Ученикът умее да изслушва другите в процеса на общуване. *Ученикът участва в диалога, като се включва уместно, без да прекъсва останалите участници.</p> <p>Стандарт3 Очакван резултат:</p> <p>*Ученикът се отнася с уважение към мнението на другите. *Ученикът си служи със средствата на речевия етикет.</p>	<p>коментират; *може да състави кратък устен разказ по картина или серия от картини</p> <p>Ученикът: *умее да изслушва търпеливо останалите участници в общуването; *се стреми да се включи в диалога, след като е изслушал другите участници в него, за да изрази своето мнение. Ученикът: *може да коментира конкретно изказванията на другите участници в общуването; *умее да уважава различното от неговото мнение.</p>		<p>приживяна история; *описват наблюдаваната картина или серия от картини.</p> <p>На учениците се дава възможност да: *изразяват своето мнение; изслушват останалите участници в диалога.</p> <p>На учениците се дава възможност да: *коментират изказванията на останалите участници в общуването</p>	
--	--	--	--	--	--

<p>3.2.</p> <p>Социокултурна и литературна компетентност. Общуване с художествената творба</p>	<p>Стандарт 1 Очакван резултат: *Ученикът изразява - емоционално-оценъчно отношение към литерат. творба; отношението си към героите и случката в изучаването лит. произ.; илюстрира епизоди от литературно произв. със средствата на изобр.из-во; обрисова устно с думи картини от лит. произв.</p> <p>Стандарт 2 Очакван резултат: *ученикът участва в беседа по съдърж. на литер. творба; отг. на въпр.; изказва мнения, съставя и задава въпроси;</p>	<p>Ученикът: *може с помощта на учителя да отговаря на достъпни въпроси във връзка с изучаваното литературно произведение;</p> <p>*стреми се да изказва мнения, коментари по повод изучаваното литературно произведение;</p> <p>*стреми се да съставя и задава елементарни въпроси по изучаваното литературно произведение;</p> <p>*може да участва в разговор за споделяне на впечатления от слушани литературни творби</p>	<p>илюстриране, устно словесно рисуване, дорисуване, автор на литературно произведение, книга, страница, корица</p>	<p>На учениците се дава възможност да: *изразяват отношение и предпочитание към героите; *преразказват откъси от литературното произведение; * илюстрират художествен текст; *обрисуват с думи картини от литературното произведение</p> <p>На учениците се дава възможност да: *разказват подробно епизоди от художествен текст по поставени от учителя въпроси; *изказват мнения и изразяват отношение към изучаваното произведение; *съставят и задават въпроси във връзка с изучаваното произведение</p>	<p>Изобр. из-во (илюстрират художествен текст)</p>
--	--	--	---	--	--

<p>4. Ядро</p> <p>Литературни компетентности</p>	<p>Стандарт 1 Очакван резултат: *Ученикът: разпознава худож. и нехудож. текст; проза и стихове; повествование, описание и разсъждение; диалог и монолог; *разграничава на емпирично ниво худож. и нехуд. текст; *прави разлика между проза и стихове; *разграничава в практически план диалогична и монологична реч в лит. произв. Стандарт: 2 Очакван резултат: *Ученикът различава литератур. жанрове, представени по-широко в учебното съдържание. *Ученикът разграничава на емпирично ниво приказка, стихотворение, разказ, гатанка, пословица.</p>		<p>диалог, приказка, стихотворение, разказ, гатанка, пословица</p>	<p>На учениците се дава възможност да: *слушат и разказват литературни и фолклорни произведения в проза; *да слушат и съпоставят в практически план художествен и научнопопулярен текст.</p> <p>На учениците се дава възможност да: *слушат приказка, разказ, стихотворение, гатанка, пословица; *разказват приказки и разкази, пословица; *отгатват гатанки; *рецитират стихотворения;</p>	<p>Литература (разказват кратки приказки и разкази) Изобразително изкуство (разказват по картини или серия от картини)</p> <p>Изобразително изкуство (илюстрират художествен текст)</p>
--	--	--	--	---	--